

นิพนธ์ต้นฉบับ

Received: March 9, 2019;

Accepted: Aug.25, 2019;

Published: August 30,2019

การศึกษาปัญหาสุขภาพทางด้านร่างกายและทางจิตใจ และความต้องการ ให้ช่วยเหลือของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงในตำบลเวียง

อำเภอเวียงของ จังหวัดเชียงราย

Physical and Mental Health Problems and Needs of Caregivers for Bed Ridden Patients in Sub-district Wiang, Chiang Khong District, Chiang Rai Province

ชนิกานต์ ส่วยนุ ภูมิ ชมพูศรี จิตรลดา อุทัยพิบูลย์

สำนักวิชาแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

Chanikarn Suaynu, Poom Chompoosri, Chitlada Utaipiboon

School of Medicine, Mae Fah Luang University

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาปัญหาสุขภาพทางด้านร่างกายและทางจิตใจของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง และทราบถึงสิ่งที่ผู้ดูแลต้องการให้ช่วยเหลือ เพื่อลดความรุนแรงและป้องกันการเกิดปัญหาสุขภาพทางด้านร่างกายและทางด้านจิตใจของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง

วิธีการศึกษา: ผู้ดูแลหลักของผู้ป่วยติดเตียงที่มีคะแนนรวมของ Barthel ADL index อยู่ในช่วง 0-4/20 คะแนน และเป็นผู้ให้การดูแลกิจวัตรประจำวันของผู้ป่วยติดเตียงตาม Barthel ADL index อย่างน้อย 1 กิจกรรมขึ้นไป และดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องมาแล้วเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 เดือน ซึ่งอาศัยอยู่ในตำบลเวียง อำเภอเวียงของ จังหวัดเชียงราย ได้ตอบข้อคำถามซึ่งประกอบไปด้วย 4 ส่วน ได้แก่ 1.แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงและผู้ป่วยติดเตียง 2.แบบสัมภาษณ์กลุ่มอาการหรือโรคทางกายของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด 3.แบบวัดความเครียดของผู้ดูแล (Caregiver's strain index : CSI) 4.แบบสอบถามความต้องการให้ช่วยเหลือของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง ผลการศึกษา: ผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวตั้งแต่มานาน ผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงและผู้ป่วยติดเตียงมีอาการป่วยมาก่อนมาดูแล นอกจากนี้ผู้ดูแลส่วนใหญ่มีอาการเจ็บป่วยทางกายและยังมีภาวะเครียดเกิดขึ้นขณะให้การดูแลผู้ป่วยติดเตียง ซึ่งภาวะเครียดส่วนใหญ่เกิดจากการมีข้อจำกัดต่าง ๆ ส่วนความต้องการมากที่สุดในด้านต่าง ๆ ของผู้ดูแลส่วนใหญ่มีความต้องการ ดังนี้ ข้อมูลในเรื่องการดูแลผิวหนังของผู้ป่วยติดเตียง , ต้องการให้คนในครอบครัวรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้น , ต้องการได้รับการดูแลรักษาเมื่อตนเองเจ็บป่วยขณะดูแลผู้ป่วยติดเตียง , ต้องการได้รับการให้อภัยจากผู้ป่วย , ต้องการให้สมาชิกในครอบครัวสามารถดูแลผู้ป่วยติดเตียงแทน ต้องการการสนับสนุนค่าใช้จ่ายส่วนตัวของผู้ป่วย , ต้องการมีเวลาพักผ่อน สรุป: ผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงมีปัญหาทางด้านร่างกายและจิตใจเกิดขึ้น และมีความต้องการให้ช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ขณะให้การดูแลผู้ป่วยติดเตียง

คำสำคัญ: ผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง , สุขภาพทางกาย , ความเครียด , ความต้องการให้ช่วยเหลือ

Corresponding author: ชนิกานต์ ส่วยนุ Tel. 084-6873641 e-mail jelli_e_roll@hotmail.com

Original article**Abstract***Received: March 9, 2019;**Accepted: Aug.25, 2019;**Published: August 30,2019*

This descriptive study aimed to assess physical and mental health and needs of caregivers in Tumbon Wiang , Chiang Khong District , Chiang Rai Province. The participants consisted of 10 caregivers of bed-ridden patients with Barthel ADL Index 0- 4/ 20 scores. Data were conducted using questionnaire interviews 1) data of caregiver 10 questions and data of bed-ridden patients 4 sections 2) open- ended questions for physical health of patients and caregivers 3) caregiver's strain Index (CSI) and 4) need assessment for caregivers of bed-ridden patients. The results showed 70% of caregivers have underlying diseases and symptoms are stable, 60% of caregivers had stress during care-bed-ridden patients, and the causes of caregiver's stress were a free time limiting or cannot visit. The high score for needs of caregivers were including 1) the information about skin caring of bed-ridden patients 2) the listening to the needs and understand from family members 3) caregivers needed take care when they were sick 4) a forgiving from bed-ridden patient 5) the family members took care of bed-ridden patient instead of caregivers 6) financial supports for caregivers and 7) having an enough rest.

Key words: Caregiver, Physical health, Stress, Needs

Corresponding author: Chanikarn Suaynu Tel. 084-6873641 e-mail jelli.e_roll@hotmail.com

บทนำ

ในกรณีที่มีบุคคลในครอบครัวเจ็บป่วยและกลายเป็นผู้ป่วยติดเตียง จึงทำให้ต้องได้รับการดูแลเกือบตลอด 24 ชั่วโมง ผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงส่วนใหญ่มักเป็นสมาชิกในครอบครัว ซึ่งบทบาทของผู้ดูแลมีทั้งการดูแลโดยตรงในกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ดูแลเกี่ยวกับความเจ็บป่วยและการรักษา รวมทั้งดูแลเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะแทรกซ้อนหรืออุบัติเหตุต่าง ๆ เป็นงานใหม่ที่เพิ่มขึ้น (Jeauuphattham, R.,2010) ขณะที่ผู้ดูแลผู้ป่วยยังมีหน้าที่การงาน ความรับผิดชอบและชีวิตส่วนตัวอยู่ ทำให้ผู้ดูแลต้องดำรงหลายบทบาทในเวลาเดียวกัน ส่งผลให้ผู้ดูแลต้องมีการเปลี่ยนแปลงแบบแผนในการดำเนินชีวิตและบทบาทหน้าที่ของผู้ดูแล (Thepsuwan, S. et.al, 2017 & Konghom, K.,2004) และผู้ดูแลบางคนยังไม่พร้อมในการดูแลผู้ป่วย ไม่มีความรู้หรือประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วย ทำให้เกิดความเครียด เหนื่อยล้า หรือรู้สึกเป็นภาระในการดูแลผู้ป่วย นอกจากนี้ผู้ดูแลมีเวลาสำหรับตนเองในการที่จะประกอบอาชีพ เข้าสังคม หรือทำหน้าที่ตามบทบาทน้อยลง สัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัวอาจเปลี่ยนแปลงไปและอาจเกิดความขัดแย้งได้ ส่งผลให้ผู้ดูแลเหนื่อยง่าย รู้สึกไม่มีเวลาเป็นของตัวเอง สูญเสียความเป็นส่วนตัว รู้สึกเหมือนผูกติดกับผู้ป่วย ถูกแยกจากสังคมและเหงา ขาดเพื่อน ขาดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม สภาพอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้มีผลกระทบกับผู้ดูแลทั้งด้านสุขภาพทางกายและภาวะจิตใจ และความสุขของผู้ดูแล (Siriphonngam, Y., 1996 & Saensree, R.,2006) จากข้อมูลผลการวิจัยพบว่า ญาติผู้ดูแลผู้ป่วยเรื้อรังมักมีอาการเหนื่อยล้า ไม่มีสมาธิ นอนหลับไม่เพียงพอ การรับรู้คุณค่าในตัวเองต่ำ และต้องลดบทบาททางสังคมลง (Jeauuphattham, R.,2010; Konghom, K.2004; Thipsamniak, T.2000) และจากการศึกษาในประเทศแคนาดาพบว่าเมื่อเปรียบเทียบความกังวลระหว่างผู้ดูแลผู้ป่วยกับประชากรทั่วไป พบว่าผู้ดูแลมีภาวะกังวลร้อยละ 17.5 ซึ่งมากกว่าประชากรทั่วไปซึ่งพบว่ามีภาวะกังวลร้อยละ 10.9 (Cochrane, Goering, & Rogers, 1997) นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ดูแลมีภาวะซึมเศร้าสูงถึงร้อยละ 18-47 โดยผู้ดูแลที่มีภาวะซึมเศร้ามีความเหนื่อยล้าจากการดูแลในระดับสูง (Lawton , Moss , Kleban , Glicksman, & Rovine , 1991)

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาปัญหาสุขภาพทางด้านร่างกายและทางจิตใจที่เกิดขึ้นกับผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงที่มีระดับคะแนน Barthel ADL Index อยู่ในช่วง 0-4/20 คะแนน ในผู้ดูแลที่อาศัยอยู่ในตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เพื่อจะได้ทราบปัญหาสุขภาพทั้งทางด้านร่างกายและทางด้านจิตใจของผู้ดูแลที่เกิดจากการดูแลผู้ป่วยติดเตียง นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความต้องการให้ช่วยเหลือของผู้ดูแลที่อาศัยอยู่ในตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายด้วย เพื่อช่วยลดระดับความรุนแรงหรือป้องกันการเกิดปัญหาสุขภาพทั้งทางด้านร่างกายและด้านจิตใจที่จะเกิดตามมาต่อไป

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์หลัก เพื่อศึกษาปัญหาสุขภาพทางด้านร่างกายและทางจิตใจของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง

วัตถุประสงค์รอง ทราบถึงสิ่งที่ผู้ดูแลต้องการให้ช่วยเหลือ เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาและลดความรุนแรงของปัญหาสุขภาพทางด้านร่างกายและทางด้านจิตใจของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาปัญหาสุขภาพทางด้านร่างกายและทางจิตใจที่เกิดขึ้นกับผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง และศึกษาถึงความต้องการให้ช่วยเหลือของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

คัดเลือกกลุ่มประชากรเข้าร่วมการศึกษาวิจัยจากฐานข้อมูลของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเชียงของ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย คือ เป็นผู้ดูแลหลักของผู้ป่วยติดเตียง ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ป่วยที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ กลุ่มที่เกิดการจำกัดความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวัน กลุ่มพิการ หรือทุพพลภาพ มีคะแนนรวมของ Barthel ADL Index อยู่ในช่วง 0-4/20 และเป็นผู้ให้การดูแลกิจวัตรประจำวันของผู้ป่วยติดเตียงตาม Barthel ADL index อย่าง

น้อย 1 กิจกรรมขึ้นไป และต้องให้การดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องมาแล้วเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 เดือน อาศัยอยู่ในตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยประกอบไปด้วย 4 ส่วน ได้แก่ 1.แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงและผู้ป่วยติดเตียง 2.แบบสัมภาษณ์กลุ่มอาการหรือโรคทางกายของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด 3.แบบวัดความเครียดของผู้ดูแล (Caregiver's strain index : CSI) 4.แบบสอบถามความต้องการให้ช่วยเหลือของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.คัดเลือกกลุ่มประชากรเข้าร่วมการศึกษาวิจัยจากฐานข้อมูลของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเชียงราย หลังจากนั้นติดต่อกับเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการประสานงานและนัดหมายกับกลุ่มประชากร

2.ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองที่บ้านของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยประกอบไปด้วย 4 ส่วน

3.รวบรวมข้อมูล มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บได้จากผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงที่อาศัยอยู่ในตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง , ข้อมูลหรือกลุ่มอาการหรือโรคทางกายของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง , ความเครียดของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง , และความต้องการให้ช่วยเหลือของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง ด้วยสถิติเชิงพรรณนาได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ของข้อมูล

ผลการศึกษา

จากการเก็บข้อมูลผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงที่อาศัยอยู่ในตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย พบว่า มีกลุ่มประชากรที่มีคุณสมบัติตรงกับหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวนทั้งหมด 10 ราย มีรายละเอียดผลการศึกษาดังนี้

1.ข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง

ส่วนใหญ่ผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 90) อายุเฉลี่ย 60 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 50) สถานภาพสมรส (ร้อยละ 90) จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 70) ทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย (ร้อยละ 60) รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน (ร้อยละ 50) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับผู้ป่วยติดเตียง ได้แก่ บุตรของผู้ป่วยติดเตียง (ร้อยละ 70) ผู้ดูแลส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ดูแลผู้ป่วยติดเตียง (ร้อยละ 90) ระยะเวลาที่ให้การดูแลผู้ป่วยมากกว่า 2 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 60) และไม่มีผู้ช่วยในการดูแล (ร้อยละ 60)

2.ข้อมูลกลุ่มอาการหรือโรคทางกายของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง

ผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวก่อนที่จะมาดูแลผู้ป่วยติดเตียง (ร้อยละ 70) และอาการของโรคประจำตัวของผู้ดูแลหลังจากที่ดูแลผู้ป่วยติดเตียงนั้น มีอาการพอๆเดิมกับช่วงก่อนมาดูแลผู้ป่วยติดเตียง (ร้อยละ 71.4) และมีอาการแย่ลงกว่าเดิมเมื่อเปรียบเทียบกับอาการช่วงก่อนมาดูแลผู้ป่วยติดเตียง (ร้อยละ 28.6) ตามลำดับ นอกจากนี้ ผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงยังมีอาการเจ็บป่วยทางกายเกิดขึ้นหลังจากที่ให้การดูแลผู้ป่วยติดเตียง (ร้อยละ 80) (รูปที่ 1)

3.ภาวะเครียดของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง

จากการทำแบบวัดความเครียดของผู้ดูแล (Caregiver's Strain Index ; CSI) พบว่า ผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงส่วนใหญ่ได้คะแนนมากกว่า 7 คะแนน ซึ่งหมายความว่าผู้ดูแลมีภาวะเครียดเกิดขึ้นขณะดูแลผู้ป่วยติดเตียง (ร้อยละ

60) (รูปที่ 1) และเมื่อจำแนกภาวะเครียดเป็นรายข้อ พบว่าผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงส่วนใหญ่มีภาวะเครียดเกิดจากการมีข้อจำกัดต่างๆ (เช่น ถูกจำกัดในด้านเวลา ไม่ได้ออกสังคมนอกบ้าน) มากที่สุด (ร้อยละ 90) รองลงมา คือ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในแผนการดำเนินชีวิต (ร้อยละ 80) และการมีความรู้สึกที่เหน็ดเหนื่อยอ่อนแรง (ร้อยละ 80) ตามลำดับ

4.ความต้องการของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง

เมื่อสอบถามความต้องการทั้งหมด 7 ด้านของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง โดยความต้องการมากที่สุดในแต่ละด้าน จะพิจารณาจากจำนวนผู้ดูแลมากที่สุดที่ตอบว่ามากในแต่ละข้อ และความต้องการน้อยที่สุดในแต่ละด้าน โดยจะพิจารณาจากจำนวนผู้ดูแลมากที่สุดที่ตอบว่าน้อยในแต่ละข้อ ซึ่งพบว่า

4.1 มีความต้องการด้านข้อมูลในเรื่องการดูแลผิวหนังของผู้ป่วยติดเตียงเพื่อป้องกันการเกิดแผลกดทับมากที่สุด และมีความต้องการด้านข้อมูลในเรื่องวิธีการทำกายภาพบำบัดให้ผู้ป่วยน้อยที่สุด เนื่องจาก ผู้ป่วยติดเตียงไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการทำกายภาพบำบัดเพราะมีอาการเจ็บเกิดขึ้นขณะทำกายภาพบำบัด

4.2 มีความต้องการด้านการประคับประคองจิตใจโดยการให้คนในครอบครัวรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นขณะดูแลผู้ป่วยติดเตียงมากที่สุด และมีความต้องการน้อยที่สุดในด้านการประคับประคองจิตใจโดยให้แพทย์และพยาบาลให้เวลาในการซักถาม

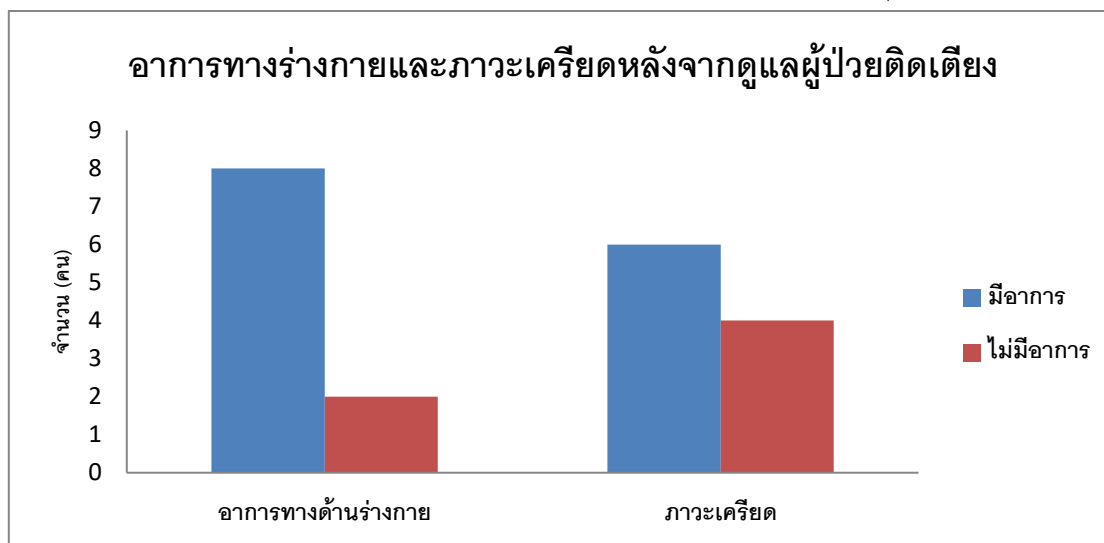
4.3 มีความต้องการด้านการดูแลสุขภาพโดยการได้รับการดูแลรักษาเมื่อตนเองเจ็บป่วยขณะดูแลผู้ป่วยติดเตียงมากที่สุด และมีความต้องการด้านการดูแลสุขภาพโดยให้มีเวลาในการออกกำลังกายน้อยที่สุด เนื่องจาก ผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงให้เหตุผลว่าหลังจากดูแลผู้ป่วยติดเตียงจะหมดแรง จึงทำให้ไม่อยากทำกิจกรรมใดๆเพิ่มอีก

4.4 มีความต้องการด้านการเสริมสร้างพลังทางจิตวิญญาณโดยการได้รับการให้อภัยจากผู้ป่วยเมื่อมีการกระทบกระทั่งกับผู้ป่วยติดเตียงมากที่สุด และมีความต้องการด้านการเสริมสร้างพลังทางจิตวิญญาณโดยปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาน้อยที่สุด เนื่องจาก ผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงไม่มีเวลามากพอในการไปปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา

4.5 มีความต้องการด้านการจัดการภายในบ้านโดยการให้สมาชิกในครอบครัวสามารถดูแลผู้ป่วยติดเตียงแทนผู้ดูแลมากที่สุด และผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงส่วนใหญ่ไม่มีความต้องการด้านการจัดการภายในบ้านในเรื่องการมีผู้ช่วยจัดเตรียมอาหารและดูแลทำงานบ้าน เนื่องจาก ผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงส่วนใหญ่เต็มใจที่จะทำเรื่องเหล่านี้ด้วยตนเอง

4.6 มีความต้องการด้านการเงินโดยการให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายส่วนตัวของผู้ป่วยมากที่สุด เนื่องจาก การดูแลผู้ป่วยติดเตียงต้องซื้ออุปกรณ์ส่วนตัวของผู้ป่วยเพิ่มขึ้น เช่น ผ้ารองปู แพนเปส เป็นต้น และมีความต้องการด้านการเงินโดยการให้ความช่วยเหลือในการจัดหาอุปกรณ์ทางการแพทย์น้อยที่สุด เนื่องจาก ทางโรงพยาบาลช่วยจัดหาอุปกรณ์สำหรับผู้ป่วยติดเตียงให้อยู่แล้ว

4.7 มีความต้องการด้านการพักผ่อนจากการมีเวลาพักผ่อนเพื่อผ่อนคลายความเครียดจากการดูแลผู้ป่วยติดเตียงมากที่สุด และมีความต้องการด้านการพักผ่อนโดยให้มีเวลาไปพบปะเพื่อนฝูงหรือกินเลี้ยงสังสรรค์ และมีเวลาส่วนตัวออกไปทำกิจกรรมนอกบ้านน้อยที่สุด เนื่องจาก ผู้ดูแลรู้สึกไม่สบายใจถ้าต้องละทิ้งผู้ป่วยติดเตียงเป็นเวลานาน



รูปที่ 1 อาการทางร่างกายและภาวะเครียดหลังจากดูแลผู้ป่วยติดเตียง

อภิปรายผลการศึกษา

แม้ว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะมีจำนวนของกลุ่มประชากรที่เข้าร่วมการศึกษาวิจัยน้อย แต่ผลจากการวิจัยก็ทำให้ทราบผลตามวัตถุประสงค์การศึกษาวิจัย และประเด็นสำคัญที่พบจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1. ผู้ดูแลหลักส่วนใหญ่ในตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายเป็นเพศหญิงโดยพบจำนวนร้อยละ 90 อยู่ในฐานะบุตรของผู้ป่วยจำนวนร้อยละ 70 ไม่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยติดเตียงจำนวนร้อยละ 90 และไม่มีผู้ช่วยเหลือในการดูแลร้อยละ 60 ซึ่งผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อภาระในการดูแลของผู้ดูแลบุคคลที่ป่วยด้วยโรคหลอดเลือดสมอง (Norkaew, D & Kaewmanee, C, 2016) ก็ได้ผลวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 74.2 และมีความสัมพันธ์กับผู้ป่วยติดเตียงในฐานะบุตร ร้อยละ 51.4 นอกจากนี้ข้อมูลของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ในงานวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อความเหนื่อยล้าของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง (Pothida, Y, 2014) ก็พบว่า ญาติที่ให้การดูแลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 75 และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นบุตรคิดเป็นร้อยละ 34.8 ผู้ดูแลไม่มีประสบการณ์การดูแลร้อยละ 86.6 และไม่มีผู้ช่วยเหลือในการดูแลร้อยละ 56.2 ซึ่งจะเห็นได้ว่าข้อมูลวิจัยเกี่ยวกับผู้ดูแลเป็นไปในทิศทางเดียวกันก็คือผู้ดูแลจะเป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกับผู้ป่วยซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นลูกสาวที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยติดเตียง และไม่มีผู้ช่วยเหลือ

2. การดูแลผู้ป่วยติดเตียงทำให้ผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงที่อาศัยอยู่ในตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายมีอาการเจ็บป่วยทางด้านร่างกายขณะให้การดูแลผู้ป่วยติดเตียงคิดเป็นร้อยละ 90 และจากการทำแบบวัดความเครียดของผู้ดูแล พบว่าผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงส่วนใหญ่ได้คะแนนมากกว่า 7 คะแนน ซึ่งหมายความว่าผู้ดูแลมีภาวะเครียดเกิดขึ้นขณะดูแลผู้ป่วยติดเตียง คิดเป็นร้อยละ 60 ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการวิจัยความเครียดและความต้องการของผู้ดูแลผู้พิการติดเตียง (Boonwat, K, 2017) ที่พบว่าผู้ดูแลผู้พิการที่นอนติดเตียงในพื้นที่จังหวัดตรังมีความเครียดอยู่ในระดับสูงจากการทำแบบวัดความเครียดของผู้ดูแลคิดเป็นร้อยละ 72 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Chunhaborbee, A et al. (2013) ที่พบว่าผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่บ้านที่ช่วยตนเองได้น้อยมีค่า Rankin Scale 3 ขึ้นไป มีความเครียดระดับสูง และการศึกษาของ Leelapatana, W. & Hathirat, S. (2015) พบว่าผู้ดูแลผู้ป่วยเรื้อรังที่ต้องพึ่งพาผู้ดูแลตลอดเวลาเป็นงานที่เหน็ดเหนื่อย ใช้เวลามาก ก่อให้เกิดความเครียดสูง

3. ผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงที่อาศัยอยู่ในตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายมีความต้องการทั้งหมด 7 ด้านจากการสอบถามข้อมูลความต้องการของผู้ดูแลโดยใช้แบบสอบถามความต้องการให้ช่วยเหลือของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงจำนวน 36 ข้อ ซึ่งสร้างโดย Jeauuphattham, R. (2010) พบความต้องการให้ช่วยเหลือมากที่สุดในแต่ละด้านดังนี้ 3.1 ความต้องการด้านข้อมูลในเรื่องการดูแลผิวหนังของผู้ป่วยติดเตียงเพื่อป้องกันการเกิดแผลกดทับ ซึ่ง

สอดคล้องกับผลการศึกษา Boonwat, K.(2017) ที่ศึกษาความต้องการของผู้ดูแลในจังหวัดตรัง พบว่า ผู้ดูแลผู้พิการที่นอนติดเตียงต้องการความรู้ที่สามารถทำได้จริงและเหมาะสมกับครอบครัวในด้านการป้องกันการเกิดแผล การทำแผล และการดูแลแผลกดทับ 3.2 ความต้องการด้านการประคับประคองจิตใจโดยการให้คนในครอบครัวรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นขณะดูแลผู้ป่วยติดเตียง 3.3 ความต้องการด้านการดูแลสุขภาพโดยการได้รับการดูแลรักษาเมื่อตนเองเจ็บป่วย ขณะดูแลผู้ป่วยติดเตียง 3.4 ความต้องการด้านการเสริมสร้างพลังทางจิตวิญญาณโดยการได้รับการให้อภัยจากผู้ป่วย เมื่อมีการกระทบกระทั่งกับผู้ป่วยติดเตียง 3.5 ความต้องการด้านการจัดการภายในบ้านโดยการให้สมาชิกในครอบครัวสามารถดูแลผู้ป่วยติดเตียงแทนผู้ดูแล ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา Boonwat, K.(2017) ที่ศึกษาความต้องการของผู้ดูแลในจังหวัดตรัง พบว่าผู้ดูแลต้องการให้มีญาติหรือเพื่อนบ้านมาแบ่งเบาภาระในการดูแลหรือผลัดเปลี่ยน นอกจากนี้การศึกษาของรอลินส์ (Sansree, R, 2006) ที่พบว่าผู้ดูแลผู้ที่เจ็บป่วยเรื้อรังต้องการความช่วยเหลือจากสมาชิกในครอบครัว โดยกล่าวว่า ความช่วยเหลือจากสมาชิกในครอบครัวเป็นความต้องการสูงสุดของผู้ดูแล การดูแลโดยปราศจากความช่วยเหลือในครอบครัวจะทำให้ผู้ดูแลเหมือนถูกทอดทิ้ง และสอดคล้องกับ Chunhaborbee, A et al. (2013) ที่ผู้ดูแลหลักต้องการให้ผู้ดูแลคนอื่น ๆ มาผลัดเปลี่ยน เพื่อให้ผู้ดูแลมีเวลาพักผ่อน ท่องเที่ยวหรือทำกิจกรรมที่ต้องการ 3.6 ความต้องการด้านการเงินโดยการให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายส่วนตัวของผู้ป่วย 3.7 ความต้องการด้านการพักผ่อนจากการมีเวลาพักผ่อนเพื่อผ่อนคลายความเครียดจากการดูแลผู้ป่วยติดเตียง

สรุปผลการศึกษา

ผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงมีปัญหาทางด้านร่างกายและมีภาวะเครียดเกิดขึ้น ขณะให้การดูแลผู้ป่วยติดเตียง นอกจากนี้ผู้ดูแลยังมีความต้องการให้ช่วยเหลือในด้านต่างๆ ที่ช่วยลดความรุนแรงหรือป้องกันการเกิดปัญหาสุขภาพทางกายและจิตใจ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำวิจัยได้เห็นถึงอุปสรรค ปัญหา และข้อจำกัดที่เกิดขึ้นขณะทำการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้การศึกษาครั้งต่อไปสามารถนำข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปและให้งานวิจัยสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นได้ดังต่อไปนี้

1. เพิ่มการศึกษาผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงทุกตำบล ในอำเภอเชิงทอง จังหวัดเชียงราย
2. ศึกษาความสัมพันธ์ของข้อมูลเพิ่ม ได้แก่ เพศกับการเกิดภาวะเครียดขณะดูแลผู้ป่วยติดเตียงหรืออาการเจ็บป่วยทางร่างกาย การดูแลผู้ป่วยติดเตียงในแต่ละโรคกับการเกิดภาวะความเครียดขณะดูแลผู้ป่วยหรืออาการเจ็บป่วยทางกาย
3. การไปสัมภาษณ์ผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียงแต่ละคนใช้เวลานานประมาณ 1-2 ชั่วโมง ควรบริหารเวลาให้เหมาะสม โดยการลดเวลาการสัมภาษณ์ให้เหลือประมาณ 30 นาที – 1 ชั่วโมง
4. เพิ่มระยะเวลาในการเก็บข้อมูล เนื่องจากเกิดปัญหาในการนัดหมาย คือ ผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง, อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และนักศึกษาแพทย์ มีเวลาว่างไม่ตรงกัน

กิตติกรรมประกาศ

-ผู้วิจัย ขอขอบคุณ นายแพทย์ภูมิ ชมพูศรี แพทย์หญิง จิตรลดา อุทัยพิบูลย์ , นายแพทย์ สมปรารถน์ หมั่นจิต สำนักวิชาแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และอาจารย์ชัยยศ คุณานุสนธิ์ที่คอยให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และให้ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานวิจัยฉบับนี้ ขอขอบคุณ นายแพทย์นพภูฏล พรรณราย แพทย์หญิงสุภักดิ์ สวงนทรัพย์ คุณดลหทัย จตุรคเชนทร์เดชา โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเชียงของ

References

- Boonwat, K., Supanan, T., Chunhabadi A., Wae, N. (2017). Stress and needs of caregivers for bed ridden patients. *Journal of the Southern Region College of Nursing and Public Health Network*, 4 (1), 205-216. (In Thai)
- Chunabadi, A., Suphanan, T., Upara, R., Thongsai, S. Stress and needs of caregivers for stroke patients at home. *Journal of Prapokklao Nursing College, Chanthaburi*, 24 (1): 1-7. (In Thai)
- Hafsteinsdottir T B, et al. Education needs of patients with stroke and their caregivers: A systemic review of the literature. *Patient Ed Counsel*. 2010; 12:1-10.
- Jeauuphattham, R. (2010). The needs of relatives who take care for stroke patients at home. Master of Nursing Thesis in Community Health Nursing Program. Graduate School, Christian University. (In Thai)
- Kasemkitwattana, S, Praison, P. Relative caregivers for chronic patients: risk groups that should not be overlooked. *Journal of the Nursing Council* 2014; 29 (4) 22-31. (In Thai)
- Konghom, K. (2004). The relationships between the assessment of the situation of care, the relationships of caregivers towards patients' needs care and family supports and the adaptation of caregivers in the family of stroke patients. Master of Nursing Thesis. Chulalongkorn University. (In Thai)
- Leelaphatthana, V., Hathirat, S. (2015). When the caregivers burnt out. Retrieved 1 March 2019 from http://med.mahidol.ac.th/fammed/th/article/postgrad/article_4. (In Thai)
- Likitluecha, N., Larpphakdi, T, Kladchomphon, P. (Editors). (2013). Nursing care of patients at home. Bangkok: Assembly of Agricultural Cooperatives of Thailand. (In Thai)
- Phodhara, Y., Korcharoayot, J., Somkumlung, P., Chaisit, Y. Factors affecting fatigue of caregivers of stroke patients. *Journal of Nursing and Health* 2014; 37 (3). (In Thai)
- Saensree, R. (2006). Needs of caregivers of patients with stroke at home. Master of Nursing Thesis. Graduate College, Chiang Mai University. (In Thai)
- Siriphonngam, Y. (1996). Caregiver at home: Concepts and problems in research. *Ramathibodi Medical Journal*, 20 (1), 41-46.
- Sitthimongkol, S. (1998). Stress and coping and the quality of life of relatives who take care for the dependent elderly. Master of Nursing Thesis, Adult Nursing, Mahidol University.
- Surasakorn, W. (2006). Coping and predicting stressing factors of caring for paralysis patients. Master of Nursing Thesis, Family Practice Nursing Program, Christian University. (In Thai)
- Thepsuwan, S. Thongchareonphon, N and Gray, R. Factors affecting stress and happiness of caring for the elderly. *Journal of Population*, 4 (1), 75-92. Retrieved December 1, 2017, from <http://www2.ipsr.mahidol.ac.th/ThaiPopulationJournal/index.php/component/phocadownload/category/7-tpj-vol4-no1?download=41:tpj-vol4-no1-issue04> (In Thai)
- Thipsamniak, T (2000). Needs of care for stroke patients and relationships between caregivers and patients and satisfaction in the caregiver's life. Master of Nursing Thesis. Graduate Program in Adult Nursing, Mahidol University.